

evropský
sociální
fond v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DIGITÁLNÍ UČEBNÍ MATERIÁL

Název projektu	Šablony v SZŠ Příbram
Registrační číslo	CZ.1.07/1.5.003/34.0933
Název materiálu	<i>Práce s texty – výchova ke čtenářství</i> VY_32_INOVACE_CJ.3.8 Umělecké směry - poezie
Vyučovací předmět	Český jazyk a literatura
Tematický okruh	Závěrečné opakování uměleckých směrů a proudů
Autor	Mgr. Alena Šimůnková
Škola	Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Příbram I, Jiráskovy sady 113
Datum vyhotovení	únor 2014
Datum a místo ověření	26.2.2014 - obor Zdravotnické lyceum, třída 4.ZL
Anotace	Materiál je určen pro žáky 4. ročníků středních škol pro závěrečné opakování a shrnutí učiva o jednotlivých směrech a proudech. Je určen pro přípravu k maturitní zkoušce. Slouží především k samostatné práci s textem. Žáci mohou používat další dostupné zdroje. Jde především o procvičování dovednosti logicky přiřazovat texty k jednotlivým směrům na základě svých znalostí. U jednotlivých úryvků není určeno, z jakého díla jsou, právě z toho důvodu, aby se žák neřídil podle autora textu, ale aby vycházel za znalosti uměleckých směrů. Dále tento pracovní list obsahuje i procvičení tropů a figur a literárních druhů.
Metodický pokyn	Aktivita – pracovní list - přímá práce žáků – 1 vyučovací hodina

Přiřad'te jednotlivé úryvky k uměleckým směrům - baroko, romantismus, realismus, impresionismus, kubofuturismus, poetismus - a zdůvodněte proč.

Vyhledejte v textu tropy a pojmenujte je. Také určete literární druh:

- 1) Jen jedenkrát kolem mne šla láska.
Vlas černý pad jí k pasu,
a sladkým hlasem hovořila ke mně:
"Vy dobrého jste srdce,
a s vámi bude šťastná každá žena."
A krátký plachý pohled,
jenž více řek než její sladká slova,
jež řekla sladkým tónem,
jak mluví se v mé vlasti u Těšína,
šel s její řečí! -
(...)
- 2) I v smutném zraku mém dvě vřelé slzy stály,
co jiskry v jezeru, po mé si tváři hrály;
neb můj též krásný věk, dětinství mého věk
daleko odnesl divoký času vztek.
Dalekoť jeho sen, umrlý jako stín,
obraz co bílých měst u vody stopen klín,
takt' jako zemřelých myšlenka poslední,
tak jako jméno jich, pradávných bojů hluk,
dávna severní zář, vyhaslé světlo s ní,
zbortěné harfy tón, ztrhané strůny zvuk,
zašlého věku děj, umřelé hvězdy svit,
zašlé bludice pout', mrtvé milenky cit,
zapomenutý hrob, věčnosti skleslý byt,
vyhasla ohně kouř, slitého zvonu hlas,
mrtvé labutě zpěv, ztracený lidstva ráj,
to dětinský můj věk.
(...)
- 3) U řek mám večer vlašný rád,
u řek, kde plno mušlí leží,
kde zvolna z řeky vstává chlad
a bílá pěna z dálky sněží.

U řek mám břízy nejraděj
a olše, do nich stín se dere,
a cvrčků šum a vážek rej
a v dálce města rysy šeré.
(...)

evropský
sociální
fond v ČR

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- 4) S lodí jež dováží čaj a kávu
pojedu jednou na dalekou Jávu

Za měsíc loď když vypluje z Janova
stane u zeleného ostrova

Pojedem spolu já a ty
vezmeš s sebou jen kufřík a svoje rty

Pojedem okolo pyramid
loď počká až přejde Mojžíš a jeho lid...
(...)

- 5) Ó Bože můj, ach, co jsem?
Zdali se mně jen nětco zdá?
Že jsem, jsem-li, nebo co jsem,
Nevím, jsem-li, čili se zdá.
Jsem, jsem, než od samého
jsem, Bože, jsem než od tebe,
ne od sebe samého,
od tebe, jenž's stvořil nebe.
(...)

- 6) Posléze Tě nad starým světem tím už jímá únava

Houf mostů pastýřko ach Eiffelko dnes ráno pobekotává

Už máš dost života uprostřed antikvit Římanů a Řeků

I automobily tu vypadají spíš jak díla starověku
Nové tu napořád je náboženství jen dík divu onomu
Že prosté je jak hangáry na ploše aerodromu
(...)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ŘEŠENÍ:

- 1) BAROKO – výňatek č. 5** - zbožnost, obracení se k Bohu, základní existenciální otázky: Co jsem? Kam kráčím? Útěchu nachází v Bohu
Literární druh – lyrika
Apostrofa: *ó, Bože můj...*
Anafora: *jsem/ jsem*
- 2) ROMANTISMUS – výňatek č. 2** - subjektivní pohled na skutečnost, velká míra citovosti – velké množství epitet, téma věčnosti i smrti, ztraceného dětství
Literární druh – lyrika
Eiteta: *smutném, vřelé, umrlý, zbortěné*
Oxymora: *zbortěné harfy tón, ztrhané strůny zvuk, zašlého věku děj...*
Personifikace: *dětinství mého věk daleko odnesl divoký času vztek.*
Metafora: *divoký času vztek*
Přirovnání: *umrlý jako stín*
Slovosledná inverze: *I v smutném zraku mém*
- 3) REALISMUS – výňatek č. 1** - podrobný popis prostředí – autor objektivní pozorovatel, důraz kladen na detail.
Literární druh – lyrika
Personifikace: *kolem mne šla láska*
Epiteta: *sladký, plachý*
Inverze: *vlas černý*
- 4) IMPRESIONISMUS – výňatek č. 3** – vyjádření okamžité nálady, prchavosti okamžiku, působí na všechny smysly (zrak, sluch, čich...)
Literární druh – lyrika
Epiteta: *vlažný, šeré*
Inverze: *večer vlažný, rysy šeré*
Anafora: *a olše/ a cvrčků a v dálce*
- 5) KUBOFUTURISMUS – výňatek č. 6** – polytematická báseň, princip asociace, rychlost, „tep“ doby, volný verš
Literární druh – lyrika
Personifikace: *houf mostů pobekotává*
Apostrofa – *ach Eiffelko*
Přirovnání – *náboženství je jak hangáry*
- 6) POETISMUS – výňatek č. 4** – hravost, exotické dálky, optimismus, „báseň má býti básní“

Literární druh – lyrika

Metonymie: *vezmeš s sebou jen svoje rty*

Epiteta: *dalekou, zeleného*

Personifikace: *lod' počká*

Použité zdroje:

SLANAŘ, Otakar. *Čítanka 1 (k Literatuře – přehledu SŠ učiva)*. 1. vydání. Třebíč: Petra Velanová, 2006. 207 s. ISBN 80-902571-8-6

KOSTKOVÁ, Markéta. *Čítanka 2 (k Literatuře – přehledu SŠ učiva)*. Dotisk 1. vydání . Třebíč: Petra Velanová, 2006. 207 s. ISBN 80-902571-9-4

MAŠKOVÁ, Drahúše. *Čítanka 3 (k Literatuře – přehledu SŠ učiva)*. 1. vydání. Třebíč: Petra Velanová, 2006. 207 s. ISBN 80-86873-00-5

KRAUSOVÁ, Lenka. *Čítanka 4 (k Literatuře – přehledu SŠ učiva)*. 1. vydání. Třebíč: Petra Velanová, 2006. 207 s. ISBN 80-86873-01-3

Pokud není uvedeno jinak, jsou použité objekty vlastní originální tvorbou autorky.